

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดภาษา ประเพณี ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนปรัชญาและแนวความคิดต่าง ๆ อันเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมจากชนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง หรือจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง

ในประเทศที่มีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ ชนกลุ่มใหญ่ผู้เป็นเจ้าของประเทศย่อมมีนโยบายที่จะหาวิธีการต่าง ๆ ในการชักจูงให้ชนกลุ่มน้อยยอมรับวัฒนธรรมหลักของประเทศ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการบริหาร การปกครอง และการพัฒนาประเทศ เพราะถ้าหากคนในชาติมีความแตกต่างกันมากในด้านวัฒนธรรม ย่อมเป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ แนวทางที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การแสวงหาวิธีการสื่อสาร ตลอดจนช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากชนกลุ่มใหญ่ไปยังชนกลุ่มน้อย เป็นไปด้วยความสะดวกและรวดเร็ว จนเกิดภาวะที่เรียกว่า "การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม" กล่าวคือ ชนกลุ่มน้อยยอมรับวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ไปเป็นวิถีทางในการดำเนินชีวิต และเมื่อชนกลุ่มน้อยมีทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อที่สอดคล้องกับคนในสังคมส่วนใหญ่แล้ว การพัฒนาประเทศก็จะประสบผลสำเร็จ เป็นอย่างดี

บรรดาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ชาวจีนนับว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศมาเป็นเวลายาวนานแล้ว ดังจะเห็นได้จากการที่ชาวจีนเป็นเจ้าของกิจการค้าและอุตสาหกรรมที่สำคัญ ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากชาวจีนเป็นผู้ที่มีอุปนิสัยชอบในทางการค้าขาย มีความขยันขันแข็ง อดทนและมีการรวมกำลังกันในทาง

เศรษฐกิจ เช่นมีการจัดตั้งสมาคมทางการค้าและธุรกิจ เป็นต้น ถึงแม้ว่าชาวสินจะเป็นผู้คุม
อำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ในปัจจุบันมีแนวโน้ม
บางอย่างที่แสดงให้เห็นว่ากระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมกำลังดำเนินไปด้วยดี ทั้งใน
ด้านการเมืองและในด้านสังคม

ทางด้านการเมืองถึงแม้จะไม่มีผู้ทำลัทธิอินฮันไว้อย่างแน่ชัด แต่จากการสังเกต
ของผู้วิจัยพบว่า บุตรหลานของชาวสินสนใจการเมืองมากขึ้นเป็นลำดับ ดังจะเห็นได้จากการ
สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองใน
ระดับท้องถิ่นอีกเป็นจำนวนมาก เช่นเป็นสมาชิกสภาเทศบาลและสมาชิกสภาจังหวัด เป็นต้น

ส่วนทางด้านสังคมนั้น มีสิ่งชี้ให้เห็นถึงการผสมกลมกลืนอย่างเด่นชัดก็คือ ในปัจจุบัน
ชาวสินนิยมพูดภาษาไทยกันอย่างแพร่หลาย ทั้งพูดกันภายในครอบครัวและในการติดต่อสื่อสาร
กับบุคคลอื่นและมีการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนชั้นลดน้อยลง ซึ่งเรื่องนี้อาจเนื่อง
มาจากทางราชการมีนโยบายในการควบคุมโรงเรียนสินอย่างใกล้ชิด และมีการลดชั่วโมงการ
สอนภาษาสินลง¹ นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีชาวสินนิยมเปลี่ยนชื่อสกุลเป็นไทยเพิ่มขึ้นทุกปี
จากหลักฐานของแผนทะเบียนชื่อบุคคล กองการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย พบว่าในบรรดา
ผู้ที่มาขอจดทะเบียนชื่อสกุลทั่วประเทศปีละไม่ต่ำกว่า 10,000 ราย เป็นชาวสินถึงประมาณ
80 เปอร์เซ็นต์²

สำหรับสาเหตุของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมระหว่างชาวสินกับชาวไทยนั้น ทวี
ธีระวงศ์เสรีกล่าวไว้ว่า อาจเกิดขึ้นโดยวิธีธรรมชาติ เช่นการสมรส หรืออาจเกิดจากการบังคับ

¹ พิชัย รัตนพล. "โรงเรียนสิน" ใน ชาวสินในประเทศไทย ชัดภัย บุรุษพัฒนา, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : แพรวพทยา, 2517), หน้า 187-227.

² กระทรวงมหาดไทย, กองการทะเบียน. สถิติทะเบียนชื่อบุคคล (มีนาคม 2524).

ซึ่งได้แก่การออกกฎหมายหรือการมีนโยบายให้ชาวจีนที่ยอมรับการผสมกลมกลืน มีความได้เปรียบทางด้านสังคม เศรษฐกิจหรือแม้แต่ในด้านการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่ยอมรับ¹ แต่อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยยึดหลักการผสมกลมกลืน ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้ชาวจีนต่าง-ต่างหรือลูกหลานมีความผูกพันกับประเทศไทยทั้งในด้านการเมือง สังคมและด้านจิตใจ

ถึงแม้ว่าจะมีปรากฏการณ์บางอย่างที่แสดงให้เห็นว่า ชาวจีนมีการผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี แต่ยังมีปัญหาว่า โดยแท้จริงแล้วแรงจูงใจในการยอมรับการผสมกลมกลืนนั้นมาจากสาเหตุอะไรบ้าง และการผสมกลมกลืนนั้นมีสภาพอย่างไร ตลอดจนชาวจีนมีทัศนคติอย่างไรต่อวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นเรื่องที่จะมีการศึกษาต่อไปในวิทยานิพนธ์นี้

การสำรวจงานวิจัย

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวจีนในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาจากเอกสาร หรือเป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ จะมีบ้างเพียงเล็กน้อยที่มีการทดสอบอิทธิพลของตัวแปรด้วยวิธีการทางสถิติ เช่นงานวิจัยของ บุญสนอง บุญโยทยาน² และจิรวัดน์ วงศ์สวัสดิ์วัดน์³ แต่ยังไม่ได้มีการนำเอาตัวแปรทางด้านการศึกษาเข้ามาพิจารณาในฐานะตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมอย่างเด่นชัด ดังเช่นในสหรัฐอเมริกาที่นักสังคมวิทยาได้ค้นพบว่า การสื่อสาร

¹ ทวี ธีระวงศ์เสรี. สถานการณ์ทางกฎหมายของชาวจีนในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2517), หน้า 42.

² Boonsong Punyodyana. Chinese Thai Differential Assimilation' in Bangkok: An Exploratory Study. (New York: Cornell University, 1=01), p. 1.

³ Jirawat Wongswatdiwat, "The Psychological Assimilation of Chinese University Students in Thailand" (Ph.D. dissertation, School of Education, University of Illinois at Urbana Champaign, 1973), pp.1-15.

มีอิทธิพลต่อการผล้มลกรมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมอเมริกันของคนต่างด้าวที่อพยพเข้าไปอยู่ใน
สหรัฐอเมริกา โดยการสื่อสารจะเป็นช่องทางที่ช่วยให้การผล้มลกรมกลืนทางวัฒนธรรมเป็น
ไปอย่างสะดวก (ดูรายละเอียดในบทที่ 2)

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้วิจัยเชิงลึกจะศึกษาว่า ปัจจัยทางด้านการศึกษา
มีความสัมพันธ์กับระดับการผล้มลกรมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทยของชาวฮาวaianหรือไม่ ~~ผู้วิจัย~~ โดยบ้าง
ในทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของชาวฮาวaian และจะนำมาอธิบายร่วมกันใน เรื่อง
การผล้มลกรมกลืนทางวัฒนธรรมได้เพียงใด ทั้งนี้จะศึกษา เฉพาะชาวฮาวaianในเขตเทศบาลนคร-
เชียงใหม่ เหตุที่เลือกศึกษาในเขตนี้เนื่องจากเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นย่านการค้าที่
สำคัญและมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง และด้วยเหตุที่ชาวฮาวaianเป็นผู้ที่สนใจใน
ทางการค้า จึงอาจกล่าวได้ว่า มีชาวฮาวaianอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มากกว่าในเขต
อื่น มีทั้งที่อพยพเข้ามาอยู่เป็นเวลานานแล้ว และที่อพยพมาจากจังหวัดอื่นในภายหลัง นอกจากนี้
เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ยังเป็นเขตที่มีความเจริญ ประชาชนสามารถเปิดรับสื่อมวลชน
ทุกประเภท ทั้งวิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์และภาพยนตร์ ส่วนทางด้านวัฒนธรรมนั้น ชาว
เชียงใหม่เป็นผู้ที่มีวัฒนธรรมอันดีงาม รวมทั้งไม่มีความรังเกียจชาวต่างด้าว ดังนั้น จึงคาดว่า
สภาพการผล้มลกรมกลืนทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยกับชาวฮาวaianในเขตนี้คงดำเนินไปด้วยดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของชาวฮาวaianในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อระดับการผล้มลกรมกลืนทาง
วัฒนธรรมของชาวฮาวaianในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในข้อ 2 กับการผล้มลกรมกลืนทาง
วัฒนธรรมของชาวฮาวaianในเขตที่ศึกษา

ลุ่มพื้นฐานของการวิจัย

1. ความถี่ในการเปิดรับสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับระดับการผล้มกมลกลืนทางวัฒนธรรม
2. จำนวนสื่อที่เปิดรับมีความสัมพันธ์กับระดับการผล้มกมลกลืนทางวัฒนธรรม
3. ปัจจัยทางด้านการศึกษา อาชีพ เพศ อายุและความผูกพันภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน มีความสัมพันธ์กับระดับการผล้มกมลกลืนทางวัฒนธรรม

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ครอบคลุมเฉพาะผู้ที่บิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนต่างด้าว โดยมีใบสำคัญของคนต่างด้าว มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาความรู้พื้นฐานในเรื่องการผล้มกมลกลืนทางวัฒนธรรมและลักษณะทางสังคมของชาวจีนในเชียงใหม่ จากวารสาร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับทะเบียนฮ้อบุคคล ทะเบียนคนต่างด้าว เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งสัมภาษณ์บุคคลที่รู้เรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวจีน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับชาวจีนในจังหวัดเชียงใหม่อย่างครบถ้วน
3. สํารวจโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ทำการสัมภาษณ์บุคคลที่ตกเป็นตัวอย่างจำนวน 200 ตัวอย่าง
4. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้สถิติคือ หาค่าสหสัมพันธ์ (correlation) วิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) T-Test และหาค่าไคล้คว์ (χ^2) แล้วจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางกิ่งบรรยาย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ถือว่าเชื่อถือได้ และวัดได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากได้รับการทดลองใช้ (try-out) รวมทั้งได้ผ่านการตรวจจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเป็นอย่างดีมาแล้ว
2. คำตอบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ถือว่าเป็นความจริง และตอบคำถามตรงตามประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. กลุ่มตัวอย่างถือว่าเป็นตัวแทนของชาวสิ้นในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. พฤติกรรมการสื่อสาร หมายถึงพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อมวลชน ได้แก่ การอ่านหนังสือพิมพ์ การดูภาพยนตร์ การดูโทรทัศน์ และการฟังวิทยุ
2. ความผูกพันภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างชาวสิ้นด้วยกันเอง ซึ่งได้แก่การทำงานร่วมกัน การติดต่อกันทางสังคม เช่นการเป็นสมาชิกสโมสร หรือสมาคมชาวสิ้น และความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่เป็นชาวสิ้น
3. การผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทย หมายถึงการที่ชาวสิ้นยอมรับวัฒนธรรม ซึ่งเป็นวิถีทางในการดำเนินชีวิตของชาวไทย เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินของคนในที่นี่ ได้แก่วัฒนธรรมในทางภาษา ความเชื่อถือ คำล่ำนา สังคมและประเพณี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ความรู้และข้อเท็จจริงที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ จะช่วยให้ผู้ที่อยู่ในแขนงวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ และผู้ที่สนใจอื่น ๆ เข้าใจในระบบวัฒนธรรมของชาวสิ้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในด้านการศึกษา ระหว่างวัฒนธรรมและจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิธีการสื่อสารของหน่วยงานรัฐบาล และสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ